

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta este de două ori adevărată: Mercurul și Sâmbăta. Fiecare odată pe săptămână, adică Sâmbăta. Prețul lor este pe un an 10 f. m. c., pe diumătate anu 5 f.; iar pentru țări străine 7 f. pe unu som. și pe anul întregu 14 f. m. c. Se prenumera la toate postele imperatești, cum și la toți cunoscuții noștri DD. corespondenți. Pentru serie „petitu“ se ceru 4 cr. m. c.

Insciintiare de prenumeratiune

Gazeta Transsilvaniei și Fôia pentru minte, anima și literatura pe anul 1853.

Redacțiunea are mare dorința, încă la începutul anului curgătoriu, că fiindu prin putința se întempline cerințele On. Publicu cititoriu și în ceea ce privește la înmulțirea tesutului singurului acestui organu nationale; nu vă inse a ști, cine pôrta vină: cumca pe lungă totă jertfa din parte — ei sî peste totă putința a da și Fôia câte o còla pe septemana. Jertfa e dulce, cându ea se pune îndoita pe altariul dulcei națiuni! —

Deci pe anul venitoriu va eși „Gazeta“ în formatul acestu, cu litere și slove noue, totu de 2 ori pe septemana.

La „Fôia“ de pen'acum se vâ mai adauge încă o diumătate còla cu litere, și asia vâ eși și „Fôia“ una còla întrêga pe septemana; ambe în formatulu estu de facia.

Ceea ce privește la cuprinsulu „Fôiei“, elu se va acomodâ, atatu după respectatele cerințe ale On. Publicu, catu și după diversitatea plaselor cititorie.

Inteligința națiunii noastre e provocată cu totă cadința, că se nusi mai ascundă talentele eu dauna înaintării literaturii și a culturii nationale; și deca Redacțiunea, lepedându toate interesele s'ale, mai încarcă asuprași acêsta sarcina derepanatorie de sanetate, numai din datorita catra națiune: se nusi pregete nici ea, celu pueinu cu produptele ingeniilor s'ale, din acêsi datorita, a o ajutâ —

Prețulu prenumeratiunii pe unu anu întregu e: 10 f. m. c.; pe Semestru 5 f. în launtru; iar în afora: 14 f. m. c. pe anu, sêu 7 f. pe semestru; pentru Brasiovu 4 f. m. c. și cu portarea pe a casa 4 f. 30 cr. m. c. pe semestru.

Se pôte prenumera pe la stimatii noștri DD. corespondenți, precum și prin c. r. oficie postali, cu scrisori francate; inse fora amanare.

Redacțiunea.

Monarchia austriaca.

Din comitatulu Satumare, 23. Nov. 5. Dec.

Domnule Redactoru! Au nu ve vetimira, che din parțilo acestea, pentru interesele nationale, — precumu le place unora a crede — pèrdute, qua o cometa pe ceriu, vi se iveste unu corespondente?!*) — Mirative Domnulu meu! numai se fiti convinși, che precumu dopo prejudecata poporului cometa cereasca preînsemneasa ceva schimbări radicali politicesti, sau geogonesti: asia aceasta a mea corespondința, — fora arrogantia se fie disu — credu se fie precursoru unei stramutari esențiale în privința culturii nationale, și a litteraturii romanesti**). —

Amu dormitu pono acuma, Domnulu meu! Nu voim a ispiti cauzele stării a celeia letargice; destulu, che visurile neau fostu foarte neplacute, și tresindune, amu aflatu: che suntemu cuprinși de unu întunerecu desu, prin quare ochii noștri numai cu usteneala au pututu se strabata, pono la unu raziu, ce în o departare foarte însemnatore se vedea a se înalția în marginile orizonului.

Inse întunereculu se imprastie, raziulu luminei cu pasi grabnici și securi alearga pe cursulu ei. Numai cu dea voica se nu latim întunereculu (!) și ceriul nostru va fi luminatu și serinu.

Acasta este convingerea mea. — Pôte, se dica unii, che sumu optimistu. Namu ce le face; eu odata sumu asia, și nu altmintrelea.

Acuma Domnule Redactoru! dopo ce, prin acestea pucine cuvinte introductorie, neamu facutu cunoscuti, se vorbim despre quateva lucruri, asia precumu se cuvine celoru cunoscuti, cu tota confidința. — Stiu, che precumu pre Voi, Domnulu meu! asia și pre toti lectorii Foaiei Dniei Vostre, multu ve va interessa a audi și a întielege ceva despre pasii, quari ici còle în sinulu națiunii se facu pentru înaintarea culturii morale și scientifiche a aceleiasi. — Iata amu de a referi despre unu. —

Escellintia Sa, episcopulu romanu gr. cath. al Oradei mare, D. Vasiliu Erdelyi, în conformitate cu zelulu, cu quare înbratioseasa toate interesele esistenței și culturii nationale, sau întrepus la Înaltul Regimu și pentru gimnasiulu Beusianu! — Acestu gimnasiu, pono în timpurile mai noue, au fostu gimnasiu deplinu cu 6 clase, cu atotia professori, și unu directoru. Inse dopo proiectulu nou ministeriale, în privința scoleloru esitu, n'au pututu se remana în starea antiqua. Bine, che daro saru fi pututu preface în gimnasiu micu cu 4 clase; inse acasta nu este, ce dorește

națiunea, și ce se necesiteasa prin lipsele, și defecțele ei celea spirituale. Națiunea nostra în Ungaria numai acestu unu institutu mai înaltu l'are; dreptu acea se cuvine, qua acestu unu institutu, în tota privința se respunda lipseloru și demnității națiunii. — Sau adequa, gimnasiu mare, cu 8 clase și 12 professori, sau nemica! — Si spre accasta au fostu îndreptata și tota starruirea Escellintiei Sale. — Numai Înaltul regimu au respunsu, che é gata a fi intru ajutoriu națiunii pentru sustinerea și organizarea acestui institutu, deache și națiunea va conferi dopo ale sale puteri ceva. — Si de vomu fi neprecuprinși*), vomu recunoste, che Înaltul regimu are dreptu. Greutatele și sarcinele statulu suntu nenumerate, prin urmare nu putemu ofta, qua numai totu statulu, și statulu se fie de facie pretutindinea. Se facemu și noi, quatu vomu puté. Se cautamu la alte nationalitati, la alte Religioni, pentru esemplu: la reformati. Acestia nu asteapta qua porumbulu friptu se sbore în gurale. Cine fundeasa și cine sustine la densii a toate scoli mai înalte și mai mici? — Au dora statulu? — Nici de quatu, ci însasi națiunea. —

În urmarea acestora, Escellintia Sa, episcopulu nostru, au emis unu cerculariu inimosu și energicu la toti preotii și credinciosii subpusi grigei sale cei parintesti. — (Aici putemu întreba ore provocatusau și Fratii noștri neuniti Romani? — ce n'aru fi scopulu neconforme, fiindu che, precumu stimu, o jumetate a tinerilor romani, quarii cearca gimnasiulu Beusianu, suntu neuniti și cultura ne pretinde puterile împrenate.) — În acestu cerculariu provoca Escellintia Sa pre toti preotii, și poporeni romani, qua se faca colepta, pentru înființarea unui fondu, din quare, înpreunanduse cu fondulu celu pono acuma, prin reposatulu eppu Vulcanu depusu, saru solva cei 12 professori ai gimnasiulu; assecurundune totdeodata, cumche este affidatu despre pariea În. Regimu, che defeptulu se va suppleni prin statu. — Acasta provocatiune, în celea mai multe comunitati ale comitatulu acestuia sau și publicatu, — cu ce effectu? — Nu suntemu anche în stare a insciintia. — Inse credemu, che totu romanulu adevratu va întielege, va recunoste interessulu suu; și sequarele cu denariul suu va concurge la realisarea unui monumentu asia ponderosu și într'atata încurgatoriu în esistența și cultura nationala. —

Si acumu miasi include corespondința. — Inse D. Redactoru! fiindu che întieca ora amu ocasiune a me pune în raportu cu pretiuita Foaie a Dniei vostre, iertati, qua se facu pucinele vòrbe despre însasi acasta Foaie; și acasta voiu se facu cu acea presubpunere, cumche Dnia vòstra nu veti lua în nume de reu nepretensiosele mele observatiuni. (Va urma.)

*) Nu. Neci cum nu, cumca se ivesce; ci, cumca nu se a ivitu și pene acumu, avemu cuventu a ne mira! — R.

**) Vederemo.

*) Atota, quatu nepreocupatu, unbefangen. — R.

пърта — (съ вобще дикъ, къ дин о епископъ а Домни Сале тримисъ по поштъ ла Виена зръ Домн де аколо, а кърй къринесъ ворбеа деспре сортеа Роминилор, ар фи ажнис о копие дн мжнн стръне...) Днвълъндъ зрътърй къръ Вершеу фъ сит а се траце дн милуце, де знде песте 4 зиле трекъ динпрезнь къ остъшмеа днперътеаскъ дн царя ромънъ — ши веzi пашъа ачеста е ачел маре пькат де тьорте, пентръ каре пердъ администрационеа дьелор диедесе, пердъ дрептъ дъ а пгтеа фи епископъ ла ромъни, пердъ тогъ вигоринеа са! Бърватъа декоратъ къ ординъ пентръ некълтита са кредингъ ши алипре къръ Тронъа Маистърй Сале, зьвйтъ ши презъитъ де 900,000 сълете крештинешти, адъпатъ къ штинце палте, икона виртъдй морале, каде ардере привилецилор, канонелор егоистълъи ши сервистълъи фръдескъ! — Нъ алфелиз пътини ши челалат мартър ромън Генадие Попескъа, каре, кърй кьтезъ ка депзтат алес де клеръа диедеси Арадълъи а агъра казза ромънилор дн конгресъа епископилор де анъа 1851, цинът ла Виена, е кондемнатъ аши пьтэра пълъ ла сьжршитъа видий тьрцелеле кълзгърешти дн чеа маї змилгъ тьлъстре дин Срем дн Фенек, че съ пьтеште де комън Сибериа пентръ кълзгъри греъ пькътоши, дн спедие пентръ чеї де пьционеа ромънъ. — Апої съ маї крези дн зьвире де аста, съ те маї разимъ не крединца кьива, кънд симъириле — се пот аша де кьмилгъ стръмъта дин кълзвър дн речеалъ, дин амьоре дн зръ, дин виртъте дн патимъ!! Промисивиле фръдешти фькзте къ чеа маї маре серъториме пайнтеа челоръ 900,000 де сълете православиче ромъне — прип кьвинтеле челе дьлъи ши пьринтешти дин прокиемъционеа — аша де ренеде съ авьпътаръ? Дин опт епископъи ничъ зьл ромън! Фръмосъ егалитате врединкъ де а се декония дн маї тьлте есемпларе ши а серви де модел алторъ пьципи, каре п'аъ днвълъндъ дикъ тьлестрия а жьдека дрепт ши а фаче стръмъ. —

(Зрмеазъ капетъа.)

О кореспонднцъ дела Сегедин дин 4. Дек., дьпъ че днштиндъаъ кътъ де рьъ фъ тьргъа, пьмитъ алъи Андреїа, адазце о штире днгржигьоре деспре зп евениментъ де зртъри: — кьмкъ ад. еартши се жьзъиръ 40 де карре не дръмъа дела Савадка ши Капжа, ши къ лотри аъ рьит къ ачестъ окасине о сьмъ песте 10,000 ф. ш. к., че а кьшпатъ тьлтъ скьдере ла тьргарй. — Се адсеръ ачї песте 2000 лъкръторй, менци пентръ регълареа Тисей; днсь дьпъ кьм вениръ дин пьрциле тьнбасе, аша се режпторсере дн дерънт, дин казсъ, къ ревъреареа Тисей и дн педекъ дела лъкръ. —

Vienna, 16. Дек. Маї. Са днператъа, комитатъ де дн. Са ч. р. А-Дъче Ferdinand Maximilian ши де D. A. M. K. к. Грїзне, кълторй ери не дръмъа де фер ла Прага, де знде се ва дъче ла Берлин, ка съ факъ виситъ ла кьртеа рефеаскъ пръсїанъ. Тоци Архидъчи дин презнь къ цепеналитатеа ши алге акторитъци чивилъ петрекъръ не Маї. Са пълъ ла вапор. — Пълъ ла Прага пъ ши ва интреръне Маї. Са кълторйа.

— Дьпъ денешеле телеграфиче, дндрептате къръ министръа де интерне, Маїестатеа са ажнисе пълъ 16. пела 11 оре де зї ла Боденбак ши де аичи, зрматъ де Принципеле де Саксоня, Албертъ, кълторй маї департе къръ Дресда. — Денешеа тел. дела Берлин днштиндъаъ, къ рецеле Пьрсїей плекъ спре днтъмшиареа Маї. Сале Монархълъи постръ ши къ дн 17 пела 12 оре се вор днлорче амьндої, спре каре скоп с'а ши прегътит прелїментариле примїрей. — Ла сосїреа днператълъи вор зьзъи 101 тьвхри, ши дескълекареа еї ва фи дн каселе лъи Фрїдерикъ Вилхелмъ ал II. —

— О кореспонднцъ дин Берлин дн „Banderep“ атинце скопъа кълторїей ачештия, дьпъ жьрп. офїциалъ де Берлин, каре днтре алтеле зиче: „Фъръ д'а аскрие д'а дрептъа веро днсемпътате полїтикъ ачестей днпалте висите, не ва да вер чїне дрептъа, дакъ пої привїм днтрачааста о консолидаре поъ, дн ресептъа ачела, че се пгтеа а не фи есприматъ дн привїнцъ полїтикъ М. С. днператъа Пьрсїей атътъ ачї кътъ ши дн Виена, — депїна ад. реставраре а стрїнселор репорте, карї акъм де 40 ані легаръ не ачесте 3 марї пгтерї пордїче днтре сене, спре ферїчїреа попорелор ши а днтраей Езропе — репорте карї аъ елпгнат пачеа Езропей ши о аъ свъцизто ши карї сьз пїнъа де демпнїтате пгте „Сьлта Аїанцъ“ аъ децертърїтъ сортеа лъмеї. — Ної салътъм дн венїреа Маї. Сале днператълъи Австрїей дн капиталъа постръ секъра гаранциъ, кьмкъ специалїле репорте днтре ачесте 2 потестъци марї цертмане сьнт не депїн апїанате, ши къ, дакъ кьмва дн адевтр не вор аменїца евенџалїтъци маї серїосе, де че не кам дндоїм, Цертманїа еъз стьндартъа Австрїей ши ал Пьрсїей ле ва днфрзпъта шчл. —

— „Кореспонд. Австр.“, ка жьрналъ гьвернементалъ скрие деспре педъмерїтеле ванде де лотри дн Знгарїа днтре алтеле ши ачесте: „Гьвернементалъ ч. р. мїл. ши чїв. дин Знгарїа, възжндъ къ несекъранца персонелор ши а авереї, не зї че мерце се тогъ маї лъдеште, са възьтъ сїлїтъ а апъка зпеле тьсърї стръор днпаре дн привїнда ачеаста (челе пьзїкате дн Нр. трекътъ) ши с'аъ арпкатъ ши премїи пьмаї пентръ ка съ се пьте пьне

пъла не indivizii, карї перїклїтеазъ секъритатеа пьзїкъ, прекъм ши пентръ арътареа ши дескьперїреа ванделор органикате“. — Маї днколо скрие: „Нъ се пьте ignora, кьмкъ цїсторїи де дръмъри ши ванделе, карї ши контїнъзъ пелецирїле сале дн зпеле цїнъзъри але Знгарїей, чеа маї маре парте стаъ дин днпръштїеле елементе але арматеї ревълзїонарїе ши дин дрождїеле партидеї респьртъторїе. Ної рекънштем дн ачеаа пьмаї дьрерїле ретасе дин деморалисавера инфлїнцъ а белълї чївиле“. — Маї днколо, пентръ стрїнса есекътаре а сїстемеї де сьправїере регълатъ, полїцианъ, песте тогъ цера, маї вьртосъ дн четъдїле челе маї марї, о тьлцїме де оменї, карї ераъ дедаци пълъ акъм а фи тогъ скъцидї де педешкъ пентръ преварїкъципи, че пентръ джпши ретанеаъ дн ценере пепедешїте, се афлъ сїлїтъ пентръ днкънцїзрареа сьншперїи а ешї афаръ дн дешертъриле Пьстеї. Аколо дндръспескъ ореште а пьрта злгїта лъптъ десператъ дн контра социетъци!“ — Дн зртъ, аскринд ачеастъ фръдешеле фостей лїпсе де о полїциъ ши о тьнцїнере де дрепт регълатъ, адазце „Жьрп. гьв. „Ачї не маї ретъне дикъ дорїнда, ка тоци бїне сїмъиторїи ши лїалїї сьспрїжїнеаскъ днкордъриле дерегъторїлор, пентръ ка съ се пълъ капът о датъ стьри ачестеїа, фацъ къ каре аре верче гьверн чеа маї зрїнцъ даторїнцъ.

Vienna. Маї. Са ч. р. Апостолїкъ къ ресольционе дин 3. Дек. а. к. Са дндратъ а емїте о леце де пьдърърїт (пьзїкатъ дн 14. Дек., дн Фїоїа леїлор имперїалї сьз Nr. 250, възката LXXII) каре ва днтра ин аптївїтате, днчепнд дела 1. Іанварїа 1853, дн тоге церїле, афаръ де Знгарїа, пьрциле апїкате, Трансїлванїа ши Ломбардо Венедїа, прип зртаре ши дн Бъковїна. — Патента днперътеаскъ дин датъа де сьс прип каре се интродъче лецеа сїлванїстїкъ (пьдърарїкъ, форстїерїкъ) дн ачеле цери дедертъреште, кьмкъ тоге норматївеле полїциане, че се афлаъ дн ачеле цери пълъ акъм, дела днчепереа аптївїтъци лехей ачестїа, ад. дела 1. Іан. 1853 ретън десфїнцате, ши къ ачешть леце, дикътъ се декларъ прип еа зпеле апъкътъри къзъторе сьз педешкъ, се апїкъ ши ла инквїсїционїле де фацъ ши ла касъриле днтімплате маї пайнте, дакъ ачесте касъри пъ сьнт сьпъсз ла о траптаре маї аспръ де кът кьм дїкта норматївеле маї дин пайнте. —

Vienna, 15. Дек. А ешїт о патентъ днперътеаскъ дин 20. Ноем. 1852 къ пгтере аптїв пентръ Австрїа, Стїрїа, Карїнтїа, Карп, Боетїа, Моравїа, Сїлесїа, Галїцїа, Лодомерїа ши Бъковїна, прип каре с'а емїсъ пентръ церїле ачесте де коронъ о поъзъ нормъ пентръ ізрїсїдїционеа чївилъ, ши се дедертъреште, ка аптївїтатеа ачелеїа дн фїекаре дин зїселе цери се ши іеа днчепътъа де одатъ къ днтрареа дн аптївїтате а офїциелор де черк, че се вор органика де поъ, ши а челорлалте дерегъторїи де дрептате.

Vienna, 15. Дек. (Черкълареа банїлор де хьртие аї статълї къ фїнеа лъи Noem. 1852.) Максїмъа пентръ черкълареа банїлор де хьртие, че се дефїнсе дн Маїа 1852, ера 175 мїлїонне. Дин кънд дн кънд се редъсе ачешть сьмъ, прип рефъзїреа де 4½ мїлїонне, ла 170,500,000 ф. Дин ачештия се афла дн черкъларе не ла фїнеа лъи Noem., сокотїндъ ачї ши стареа тьтзрор каселор, пьмаї 158,289,124 ф. кьтръ 160,373,823 ф., че черкъла къ фїнеа лъи Октв. Аша дар а скъзът черкълареа банїлор де хьртие аї статълї дн лъна лъи Noem. къ 2,084,699 ф. Ачешть скьдере привеште маї пьмаї хьртиеле челе къ интерес, каре дн 30 Noem. маї реста пьмаї 15 мїлїонне ши ачешть сьмъ прип стерїнереа а 2,000,000, че аъ днтрекътъ дела днпръмът ши карї се вор арде дн 20. Дек. не гласїе, скаде акъм ла 13½ мїлїонне. Банїи де хьртие аї статълї дн Ломбардїа маї черкълъа дн фїнеа лъи Noem. пьмаї 1½ мїлїон.

— Дин соръїле принцїпелї Естерхасї аз къштїгат Нръа 55,850: 40,000 ф., Nr. 54,878: 8000 ф. ши Nr. 130,636: 3000 ф.

Cronică străină.

Франца, Парїс, 8. Дек. дн Месаїа къ каре се дескїсо корпъа леїслагївъ, Лъд. Napoleon декларъ, кьмкъ реставїлнцъсе днперїа констїтъционеа пъ се ва скїмъа декът дн формъ. Дела 29. Nov., кънд с'аъ зїс ачестеа, п'а трекът нїчї зече зїле ши акъм днператъа чере дела Сенатъ сь се факъ днсемпъторе скїмъъцине дн констїтъционе. Ної атїнсеръм деспре ачеста дн трекътъа пгтер; дар пентръ днпортанда лъкрълї пгтеръмъ маї спечїфїче ачї пгтеле, трїмїсе Сенатълї спре днкъзїнцаре, каре де се вор прїїмї, ши пъ е нїчї о дндоїалъ къ пъ се вор прїїмї, даъ днператълї о пгтере днсъзлъторе де грїжъ. Ачесте сьнт: днператъа аре дрептъ де а ерта ши де а амнестїа; къндъ і се ва пгреа, днператъа преседъзъ сенатъа ши сватъа де стат; тоге лъкръриле днтрепрїнънде дн интерес пьзїк, се регълеазъ ши се акторїсезъ прип декрете днперътешти, банїи тревзїнцїонїи ла ачесте тревъе а се vota де корпъа леїслагїв дн сесїїнеа просїмъ; трактате де негоцїз п'аъ тревзїнцъ де кътъ пьмаї де їскълїтъра

Амператъли. Мемврий фамилие Ампертеши, че сунт киемаци да моншенере, прекъш ши зрмаци ачестора, сунт принци францозешти; фийл чел маї таре ал Амператъли портъ титъ де Принц Амперал; принци францозешти, динлинди ал 18-леа ан, девин мемврий ай сепатъли ши ай сватъли де стат; нмтеръл сенаторилор, че се денъмескь де Амператъл, съ нъ трекъ нмтеръл де 150; демнитатеа де сенатор е дмпревпатъ къ о платъ анъалъ пе виау де 30,000 франчи; денътади корпъли леислатив вор приими фькаре о денъгъвире де кьте 6000 франчи пе ан; жьрмънтъл пре-скрисъ prin art. 4 ал конститъционеї пе фиторис ва сьна аша: „Жьръ свьзнере да конститъционе ши крединъ Амператъли;“ Дар пьнтъл чел маї дусемпъторис есте: ка пе фиторис вьдетъл де келълиел съ нъ се маї вотеже дьпъ дмпревпирї дн секъциї, чи дънъ министерї. Дела днторчереа Бърволор се фькьсе датинъ ка келълиеле зьнї министерис съ се дмпардъ дн капете, ши апої съ се десватъ ши съ се днкъвиинъеже де камере дн деосеви фькаре; зп министр брекаре сьна вотатъ пентръ о рамър а ресордъ-ли съ нъ пьтеа съ о келълиаскь пентръ алъ рамър; съ пьнем къ се вота пентръ министерил де ресвоїс о сьмъ брекаре, къ дн декъръл анъли с'а редъсъл арматъ вїншор; дьпъ система веке, дин ачестъ редъкъционе зрмъ зп прїсос дн вьдетъл ачестъи мини-стерис; дн време че дьпъ система че есте а се днтродъче, де а се вота пентръ фькаре министерис несте тот, министрл де рес-воїс поте съ келълиаскь ачел прїсосъл ретасъл дин редъкъционе пе алъ рамър дин ресордъл сьл, н. е. пе фабрикереа коръвилор де ресвоїс. Контрола че ера кїемат а фаче корпъл леислатив вьде-тъли, ши дн каре ста тотъ днфьлїнда са, prin ачестъа тьсъръ devine де тот лъзорїл. Днсъши сенаторї сунт де пьрере кьткъ къ ачестъа Амператъл меръе преа де парте. Днтре каре зьнъ, кьпоскьт де авторитате дн фїнанце, ар фї зїсъл, къ prin атїнса тьсъръ тоте гарантїе статъли де фїнанце се штерг ши къ се-наторї съ се гьндаскь вїне днаїнте де а днкъвиинъа ши ачестъ-ста. Маї къ сьмъ лъмеа негодътораскь ши индъстриосъл а днчеп-тъл а се днгрїжа; дакъ Амператъли се ва да атопнтереа де а днкеїа трактате дьпъ плак, ши де а днтревїнъа ваши вїстерїеї кьт дн ва венї, апої, зїк еї, чїне дн ва опрї кьнд еар венї врео канрїдїл, съ дмпревпїшеже де о датъ лїбертатеа негодъли ши съ дьржме индъстриа францозеаскь... Ськьртъ маї тотъ лъмеа е де пьрере ши де дорїндъ, ка пьдїна инфьлїндъ кьтъ о маї аре корпъл леислатив съ нъ се слъбеаскь ши маї таре, — дар нъ е де кре-зът къ і се ва фаче дьпъ їнїмъ.

Англіа, London. Да 1846 вестїтъл Пел, кондъкторїл торїстїлор, къ пьтръндереа са превъзънд къ система протекцїо-паръ, дьпъ каре импортьционеа грънелор стръїне се днгресїа prin вьлїи тарї, нъ маї поте фї де фолос дьреї дннедекъндъї десвол-тареа индъстриеї, се декларъ днконтра ачелеї сїстемї ши ефьлїтї стьрнереа вьшїлор пе вькате. Къ ачестъ фантъ дьлкъл се рьпсе де кьтръ торїстї, амїчїї сєї полїтїчї нъмаї пьдїнї дї зртаръ; ас-фел аристократїа енглезъ, десфькьтъ пьлъ ачї дн торїстї консер-ватївї ши дн вїгї маї лїбералї, се тьїл акът дн треї: дн торїстї къ Дервї ши Д'Израелї дн кап, дн вїгї къ Рьсел ши Палмерстон дн фрнте, ши дн пелїцї къ Пел де кондъкторїл. Пелїцїї, афаръ де зп пьнт, ад. лїбера днтродъчере де гръне, се зпїаъ дн тоте къ торїстїї, вїгїї се зпїаъ къ пелїцїї нъмаї дн ачест пьнт. Да ачесте треї партїде се маї дусемпънъзъ зпа ал патрълеа, ачєа а еко-номїстїлор, а скьлеї дин Маншестер, къ Ковден дн кап, карї пь-зъсєк ла реформе маї радїкале. Министерїл лї Пел, пе маї спрї-жїнїндъсе де торїстї, кьзъ ши дн локъї венї министерїл Рьсел. Дервї ши Д'Израелї комьвтъръ пе мьрте сїстемъ лї Пелъ ши ал лї Рьсел. Дн зрмъ авьнтъли чєшї лъаръ дн злїтїнї апї принчї-пїле рєстъзъртьоре ши консерватїве трєвї съ казъ маї днтъїл Палмерстон, ши кьрънд дьпъ ачєстъа ши тот министерїл вїгїлор. Асфел венїръ ла кьртъ Торї къ Дервї ши Д'Израелї дн кап. Лъ-меа негьдътораскь ши тодї ктїї авєа їнтерес ка пїнеа съ нъ се тьлънчє скьтїи пьлїтїл дн Англіа прїїмїръ къ зп фел де недн-кредере ши днгрїжїре пе министерїл лї Дервї. Дн асфел депре-кънъционе се фькьръ адегерїле пентръ новъл парламент. Къ перь-дарє аштенга лъмеа съ вазъ кьвжїтъл де трон, prin зрмаре ши програма министерїлї, кьчї пьлъ ачї ачєстъа околі де а се де-кїара къ деслъчїре пентръ сьл днконтра скьтїпїреї де пьне. Пар-ламентъл се дескїсе, кьвжїтъл де трон се чїтї; днсъ ши асът датъ се фєрї чїркъспектъл министерїс а сьїне пе фадъ, къ чїне-ва сьл ва лепъда сїстемъ днтродъсъл де Пелъ. Констръпсъл днсъ де онъсъдїнеа, коалїатъ дин Вїгї, дин Пелїцїї, ши дин економїштї, трєвї съ тьртърїсєаскь къ сїстемъ де Пелъ днтродъсъл, ши дн кьрс де 6 апї комьвтътъ де Дервї ши маї къ сьмъ де Д'Израелї е вьпъ ши фолосїтьоре дьреї, кьчї prin ачєса крескьръ фьрте ве-пїтърїле дьреї, днтъдїнъндъсе зпеле дьрї. Асфел ши тьсї дої кон-дъкьторї ай торїлор негаръ принчїпїл принчїпал ал партїдеї лор;

кам рьшїнос лъкръ, днсъ гьндїръ къ, къ кїнъл ачєстъа тьїнд апъ дела мьора онъсъдїнеї, се вор консоїда пе ськазпеле министрїале. Къ тотє асєе сьртеа министрїлї Дервї атърпъ дела реслътъл десватерїлор че кьрп токъмаї акът асъпра пьанъли де фїнанце фь-кьт де канцеларїл вїстерїеї, де Дн Д'Израелї. Карє пьан де фї-нанце нъ с'а гьсїт, зьп маї де пїчї зп жьрнал енглезєск, ва „Тї-мес“ дн лепъдъ фьръ кондїцїоне, ачєстъа лъжндъсе де зп акт зї-кьнд, къ пентръ зп акт офїчїос е преа фантастїк, єръ пентръ о жькьрїл е преа серїосъл.

Търчїа, Константинополе, 2. Дек. Вєсте зьпъ пентръ лъмеа католикъ, ши днсъфьлтьоре де грїжъ пентръ їзвїторїї де пачє а tout prix!

Штїм къ днтре крештїнїї папїсташї ши днтре крештїнїї рь-сърїгенї домпеште дїспьта, къ чїне съ фїл маї таре дн вїсерїка Сьлътъли Мортънт, зїдїтъ днтъїл ши днтъїл де Сьлътъ Елена, маїка Ст. Константи Амп. пе шьнтеле Калварїеї дн локъл зпде с'аъ гьсїт кръчєа тьнтъїторїлї, арєл маї тьрзїл ши еарълїи кь-дїтъ; къ пе ачєїа дин вєкьрї ла Портъ дї репресєнтъ Франца, еар пе ачєштїа Рьсїа, ал кьрєїа Цар де врезп секъл днкочї дншї днсъшї протекцїїнеа несте тодї крештїнїї де релїцїїнеа рьсърїгенъ ши къ деосебїре прєсте чєї че локъсєк дн провиндеїе дин тьстрє-лєлє Кондїнътърї але Амперїлїлї тьрчєск. Маї асът вартъ ачєстъ днтревъционе се хотъръ дн фавьореа крештїнїлор рьсърїгенї, сьл маї вїне дн фавьореа протекторєлї лор. Франца нъ се тьлъдътї, скьсе о комїсїїне ла фаца локълї; пленїпотїнтеле рьсєск, кьт ам фост днштїїндат, фъ дьс де крештїнїї рьсърїгенї пе тьлї дн трїзмфъ; тотє сєтпеле презїчєаъ къ ва кьштїга ши акът Рьсїа; днсъ Тьрчїа се хотъръ адмїнтрєлєа; еа днтємєїндъсе пе дрєпт їсторїкъ дєтє Францєї протекторатъл несте мортънтъл сьлътъ. Дн Осєрофф, репресєнтантеле Рьсїеї дин Константинополе, про-тєстъ днконтра зпєї атарї хотърърї „пьртїнїтьоре“ кьт зїчє, ши чєръ къ енєрїїл дела Портъ, къ пьлъ нъ і вор сосї їнстръкцїї-нїлє дела Ст. Петєрсъбърг съ нъ се деа, кьт е хотърът, кєїлє вїсерїчєї дн шьнїлє патрїархълїї папїстъшєск дин Ієръсалїм. Дн-дєшєрт, Пьрта ретасє пе лъгъ хотърърєї.

Амператъл Францозїлор пьте съ фїл тьндъръ де ачєст трїзмф стьрлъчїт че полїтїка са дин афаръ дн репьртъ асъпра Рьсїеї; днсъ аневоїл кредєтъ къ Рьсїа ва рєшънеа нъмаї пе лъгъ зп протєст голъ; днфьлїнда полїтїкъ а ачєстєї пьтерї дн рьсърїт се днтємєїєазъ пе релїцїїне, апої тьндърїа грєчєаскь нъ пьте дн-капє атъта зпїлїндъ. Рьсїа нъ пьте а се лъса вьтътъ пе ачєстъ кьтпї сьл пєдєнъс де ашї перїклїта днфьлїнда; д'алъ парте Ам-ператъл Францозєск днкъ чїне таре лє опьореа Францєї: д'ачєєа зїсеръм дела днчєпът, къ ачєстъ вєсте зьпъ е днсъфьлтьоре де грїжъ пентръ їзвїторїї де пачє.

— Пьанъл Тьрчїєї де а опрї пьлътїреа вапьорєлор стьрїне дн Босфьръ ши де алънъл дїнътърїлор салє марїтїме, деспєре карє се вьзъ о дншїратъ дн жьрналъ де Константинополе, се ши пьсє дн лъкрєре прїнтрїнъ чїркъларїс ал министрїлї чєлоръ естерне, дндрєпнатъ кьтре Амьасадорїї кьрїлор стьрїне, дн карє лї се фачє кьпоскьт, къ дьпъ зп термін де треї лънї нъ ва маї фї дн-гьдъїт ла пїчї зп вапор а пьлти сьл фламъръ стьрїнъ дн Босфьръ сьл дн алт лїман ал Амперїлїлї.

— Се зїчє кьткъ сватъл чел таре де ресьелъ ар фї хотъ-рът ка съ нъмаї сьфєре маї днделънъ днсълътърїлє зпєї тьлї де мьштенї, чї съ адъкъ ла сьпънєре пе чєї маї чєрьїкошї днтре тодї сьдїдїї ресьелї, ськьртъ се хотъръ ресвоїс днконтра Мьнтє-нєгрълї; д'ачєєа Омер Паша нъ ва маї венї ла Константинополе кьт се зїчєа пентръ ашї да пьрєрєа, чї ва лъа командъ днкон-тра Мьнтєнєгрїнїлор ши ва днчєне оперъдїїнїлє днкъ дн асът єарпъ. — Д'алъ парте Мьнтєнєгрїнїї аъ окъпат четъдъїа Завлїак. Дєспєре ачєстъа се скрїл зрмътьорєлє дин Ськьтарї. Днаїнте къ патръ апї дої грєчї, пьскьдї дн Покарїа нъ департє де Завлїакъ, сьл прєпъсъл къ ар фї отьорът пе о кьпєтєнїлъ Чернагорєнъ фьръ днкїшї ши дьпъ о чєрчєтарє днсогїтъ де кїнърї фьръ дн вїне єлїберадїї ка невіновадїї. Зпъл дин ачєстїа акът, ка сьшї ресьвнє асъпра дрєгъторїлор тьрчїї дин нъмїта четъдъїл, арътъ Мьнтєнєгрї-лор калєа дъкьтьорє дн Четъдъє. Ачєстъ тїкъ чєтатє, днкънъїл-ратъ де тотє латърїлє къ апъ се крєдєа де тьрчїї де пєнътпавєръ, д'ачєєа пїчї къ авєа гарнїсьнъ маї таре де 20 фєчїорї, карїї сє-днлєлєчє къ нъ пьтєръ конгръста їнїмїкьлї. Мьнтєнєгрїнїї трє-кьръ prin савїє пе тодї локъїторїї капавєрї де а пьрта армє; кьрїцаръ нъмаї пе копїї, пе мьїєрї, пе вьтърълї ши пе тьпарї, пе ачєстї дин зрмъ сьл кондїцїїне ка пе фїторис съ сєрвєаскь дн шїръл лор днконтра тьрчїлор. Ла 1835 аъ маї фост кьрїпс'о днкъ одатъ Мьнтєнєгрїнїї, фьръ днсъ скьшї ши рєтънъадїї дн тьнцїї. Дьпъ канонадъ че се аздє токъмаї дин Ськьтарї, се дъ къ соко-тєлє, къ асът датъ се дїн вїне Мьнтєнєгрїнїї дн Чєтатє днконтра тьрчїлор днтпрєсъръторї.

Пентъс Сєрвѣторїлє индїзїлоръ тїнографїїї чєртанї Nr. сїїтопїс ва євї чєса маї тьрзїс. Ped.